Doelgroepen en overheid moeten milieubeleid samen uitvoeren

Binnen één generatie moeten de grootste milieuproblemen in ons land zijn opgelost. Dat is de - ambitieuze - doelstelling van het Nationaal Milieubeleidsplan. Het laat zich raden dat de realisering van die doelstelling niet eenvoudig is.

Ronald van Hessem, Marieke Hofstee, Erna Oosterveen

Het rijk, de provincies en de gemeenten beschikken slechts over beperkte middelen om de uitvoering van het milieubeleid bij alle betrokkenen in de samenleving af te dwingen. Bovendien hecht de overheid er uit het oogpunt van verinnerlijking aan dat doelgroepen hun eigen verantwoordelijkheid nemen. De provincies Groningen en Drente hebben er daarom voor gekozen om te starten met het doelgroepenoverleg.

DOELGROEPENOVERLEG

Beide provincies streven ernaar dat instanties en personen, die in de praktijk te maken hebben met de uitvoering van milieumaatregelen, worden betrokken bij de voorbereiding ervan. Zij krijgen dus al in een vroeg stadium de mogelijkheid mee te denken over oplossingen van milieuproblemen. Dat is van groot belang, want de provincies zijn voor de uitvoering van hun doelstellingen immers ook afhankelijk van de partners. Vroegtijdige betrokkenheid vergroot het maatschappelijk draagvlak en bovendien neemt de kans toe dat het beleid daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Dit laatste geldt ook voor de samenwerking tussen provincie en andere overheden, zoals gemeenten. De wetgever heeft uit oogpunt van komplementair bestuur niet gekozen voor een hiërarchische verhouding tussen provinciale en gemeentelijke plannen. Provincie en gemeenten moeten in gezamenlijk overleg tot afstemming en samenwerking komen.

In Groningen en Drente bestond al een systeem van open planning. Bij de totstandkoming van het provinciaal milieubeleidsplan werden de doelgroepen vroegtijdig betrokken door het houden van werkkonferenties.

Het systeem van open planning is tegenwoordig wettelijk geregeld in de Wet Milieubeheer en wordt konkreet door het doelgroepenoverleg.

POSITIEVE VERWACHTINGEN

De verwachtingen van het doelgroepenoverleg zijn - zowel bij de partners als bij de provincies zelf - positief. De provincies Groningen en Drente vinden dat de partners niet alleen moeten meedenken over het beleid maar ook over de uitvoering daarvan. Dit dient te gebeuren op basis van gelijkwaardigheid. Hierbij ligt met name in Drente de nadruk op samenwerken met de doelgroepen.

Het doelgroepoverleg is erop gericht om afspraken te maken over wie wat doet. Zo kan men elkaar op de aktiviteiten aanspreken.

In Groningen wordt twee maal per jaar met bepaalde doelgroepen en partners overleg gevoerd over de uitvoering van het milieubeleid. In Drente zijn de voorbereidingen afgerond, maar vormt de invulling van het overleg nog een punt van diskussie met de betrokken doelgroepen. De provincie Friesland beraadt zich nog op de wijze waarop aan het doelgroepenoverleg wordt vormgegeven.

De verschillende doelgroepen zijn ingedeeld in een viertal platforms:
- land- en tuinbouw,
- industrie en bedrijfsleven,
- overheden (gemeenten en waterschappen),
- milieubeweging en konsumentenorganisaties.

Tijdens het overleg wordt er in een vroegtijdig stadium informatie uitgewisseld en nagedacht over de milieuproblemen die die doelgroep raken. Waar mogelijk worden afspraken gemaakt over procedures of over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de nodige maatregelen. De (landelijke) doelstellingen en normen van het milieubeleid zijn hierbij het uitgangspunt en vormen zelf geen onderwerp van diskussie. Het gaat met name om de wijze waarop en het tempo waarin het beleid wordt uitgevoerd. Ook wordt bekeken of en hoe de overheid en doelgroepen samen kunnen werken.

Om deze werkwijze binnen de ambtelijke organisatie te stroomlijnen zijn bij de provincies per doelgroep zogeheten doelgroepkoördinatoren aangesteld.

BODEMBESCHERMINGSBELEID

Een voorbeeld van een terrein waarop afspraken gemaakt kunnen worden is het bodembeschermingsbeleid.

In Drente worden al veel stimuleringsprojecten door de sektor landbouw en de overheden gezamenlijk uitgevoerd. In Groningen zijn tijdens het doelgroepenoverleg landbouw afspraken gemaakt over de uitvoering van het stimuleringsbeleid bodembescherming. Verder zijn daar met de waterleidingbedrijven tijdens het laatste overleg afspraken gemaakt over de optimalisatie van het grondwaterkwaliteitsmeetnet.

Het doelgroepenoverleg lijkt wel een ei van Columbus: een eenvoudige oplossing voor een moeilijk probleem. Toch blijkt uit de praktijk dat het opzetten van een goed lopend doelgroepenoverleg niet in een vloek en een zucht tot stand komt. Het fenomeen doelgroepenoverleg vergt een kultuuromslag binnen de betrokken organisaties (ook bij de provincies zelf dus). De partijen moeten genoeg vertrouwen in elkaar hebben om een kijkje in elkaars keuken toe te laten. Bovendien moet duidelijk zijn wie de gesprekspartners zijn en welke mandaten/bevoegdheden deze hebben. Maar vooral de wil bij de verschillende partners om zich in te zetten voor het doelgroepenoverleg zal in belangrijke mate het sukses bepalen. ➢